СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 221. Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 22 вересня 1932. VOL. XL. No. 221. Jersey City, N. J., Thursday, September 22, 1932. THREE CENTS.

ЗАНОСИТЬСЯ НА СТРАЙК 2 МІЛІОНІВ ФАРМЕРІВ

ДЕ МОЙН (Айова). — Представник „Нещенел фармерс Галидей Асосіейшен", яка зорганізувала фармерський страйк, щоби добитися кращих цін на хліборобські продукти, заповідає, що цей страйк обхопить незабаром 11 стейтів і 2,000,000 фармерів. Ті останні задовжені по вуха й їм не лишається нічого іншого, а тільки вийти на страйк. А що фармери вважають дотеперішні пікетовання успішними, то надіються, що страйк захопить остаточно всі фармерські стейти. Фармери будуть вести пасивну кампанію, себто не довозитимуть до міст поживи.

ВИСВЯЧЕННЯ О. Д-РА ЖУКА НА ПРАВОСЛАВНОГО ЕПИСКОПА.

НЮ ЙОРК. — В неділю, 25 вересня б. р., відбудеться консекрація о. д-ра Йосифа Жука на епископа Української Православної Церкви. Висвячення відбудеться в укр. прав. церкві св. Володимира, під ч. 334—336 Іст 14 вулиця в Ню Йорку.

ГУВЕР ВІДЗИВАЄТЬСЯ ДО НІМЕЧЧИНИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер забрав слово в справі заяви Німеччини не брати дальшої участи в конференції для світового роззброєння, яка розпочинає наново свої наради в Женеві. Німеччина відмовилася бути на тій конференції тому, що інші держави не хочуть роззброюватися не дозволяючи їй зброїтися з огляду на Верзайський договір.

Президент підносить, що Злучені Держави не підписали Верзайського договору й уважають його „европейською справою", до якої не хочуть мішатись. Але заявляє, що Америці дуже залежить на тім, щоб Німеччина брала далі участь у нарадах конференції роззброєння, бо без неї годі надіятися якогонебудь успіху з нарад конференції.

РУЗВЕЛТ ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ЗА ЗМІНУ ТАРИФИ.

СІЕТЛ. — У своїй виборчій промові, котру виголосив до яких 6,000 слухачів, ґовернор Рузвелт заявився за ревізію дотеперішньої тарифи і заключення нових торговельних договорів з чужими державами на підставі взаємних уступок. Це Рузвелт уважає найкращим засобом до піднесення міжнародньої торговлі.

ОЩАДНІСТЬ, ЯКУ НАКИНУЛИ БАНКИРИ.

НЮ ЙОРК. — Новий мейор міста, Мек Кі, зарядив безоглядне зчеркнення ріжних видатків, щоби заощадити на буджеті річно яких $80,000,000. Наслідком того зрезиґнував зі свого уряду д-р Чарлз Нориз, начальний медичний інспектор. Мек Кі каже, що мусить заводити ті ощадности, бо банкири заявили, що коли він їх не поробить, місто не дістане нових позичок.

ПОРІВНУЄ РЕКЕТІРСТВО З ХОРОБОЮ РАКА.

ВАШИНҐТОН. — Ґордон Гофштедтер, член екзекутиви „Емплоєрс Асосіейшен оф Шикаґо", доказує, що річна шкода, яку поносить край через рекетірство, рівнається річним видаткам держави в часі світової війни. Те, що рекетіри витиснули в Шикаґо за один рік, виносить стільки, що видатки цілої управи міста. І таке, каже Ґордон, діється з усіми містами Злучених Держав. Рекетірство стало для суспільности тим, чим, є рак для людського орґанізму. До рекетірів вчисляє Ґордон не тільки кримінальних злочинців, але й бизнесменів, котрі змагають до монополів, а далі провідників зорґанізованої праці і політиканів.

ПРОПОНУЮТЬ МОНОПОЛЬ НАФТИ ЗА ЗАПЛАТУ ДОВГІВ.

ГАВАНА. — В сенаті предложено законопроєкт, який уповажнює владу віддати концесію на 40 літ на продаж нафти тій компанії, котра згодиться сплатити державні довги, які виносять коло $200,000,000.

Такий монополь одержить „Ди Стендард Ойл Компані".

ГУВЕР ПРО ФАРМЕРСЬКУ ПРОБЛЄМУ.

ВАШИНҐТОН. — Першу виборчу бесіду виголосить президент Гувер у Де Мойн, в стейті Айова, дня 4 жовтня. В тій бесіді обговорить він фармерське питання і дасть відповідь на закиди ґовернора Рузвелтта, демократичного кандидата на президента.

ПРОТИ ШІСТЬ-ГОДИННОГО ДНЯ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Урядовці „Пулмен Компані" заявилися при переслуханню проти введення 6-годинного дня праці для служби, занятої при Пулменових возах. Вони кажуть, що цього не можливо перевести.

ОФІЦИРИ ПРОТИ НЕГАЙНОЇ ВИПЛАТИ БОНУСА.

НЮ ЙОРК. — Ґрупа бувших офіцирів американської армії, котрі брали участь у світовій війні, створила орґанізацію, яка поставила собі за ціль поборювати рішення конвенції Американського Леґіону, яким Леґіон домагається негайної виплати ветеранського бонуса в готівці.

ЩЕ ОДИН „САНАЦІЙНИЙ ПАТРІОТ".

„І. К. Ц." подає допис свого кореспондента з Рівного, який пише: „Велику сенсацію викликує на Волині один Жид який їздить з відчитами, проклямуючими „ратування Ізраїля". Той Жид, що називається Мазурек, радить Жидам створення власної армії під командуванням маршалка Пілсудського, щоби протиставитися воюючому Гітлерови. Радить також, щоби кожна жидівська ґміна запросила аґронома, який навчав би Жидів, як господарювати на ріллі. Вкінці Мазурек вірить, що „Бог обдарує вскорі Ізраїля великими благодатями".

„В своїх викладах цей чудакуватий Жид згадує, що вислав обширні пляни маршалкови Пілсудському й дивується, що досі не одержав відповіди".

ПОЖЕЖА.

В будинках Теклі Котловської в селі Верхобуж (повіт Золочів) вибухнула пожежа. Вогонь перекинувсь на сусідні будинки. Згоріли дві хати, дві стодоли з цьогорічним збіжем, дві шопи, два хліви, хліборобське знаряддя т. д. Загалом шкоди є на 10,000 зол. Проти Котловської поліція зробила донесення до суду за це, що необережно обходилася з вогнем.

ПСИХОЛЬОҐІЯ ЗВІРЯТ.

Психольоґія звірят є одною з найцікавіших ділянок людського знання. Обсервації в тому напрямі відкривають нам такі цікаві овиди, що вповні можна зрозуміти людей, які присвячують розвязці того питання ціле своє життя.

Мабуть пригадує собі дехто ці славні „коні з Ельберфельду", про які згадує в одному зі своїх творів Метерлінк. Коні ці розвязували найтруднішці альґебраїчні задачі, витягали коріні та множили. Відповідали на завдані їм питання, що було просто незрозумілою річю, бо таким чином коні не лише розуміли людську мову, але й формували думки.

Ельберфельдські коні не є единою сензацією в ділянці психольоґії звірят.

Взагальному коні належать до дуже інтеліґентних і музикальних звірят. Дуже часто коні кіннотчиків швидше вчилися розріжнювати трубкові алярми, ніж деякі новобранці.

Крім коней цікавлять дослідників також пси. Англійський учений Нютон мав пудля, який завжди гасив свічку, коли його пан заснув. А італійський учений Льомброзо розказує просто несамовиті історії про свойого британа.

Пес цей був привязаний на ланцюгу, в подвірю, але мав такий широкий нашийник, що міг легко висунути з нього голову. Але хитрун-пес ніколи з цим у день не зрадився; кидався на всі боки та прикладно скавулів. Щойно в ночі, коли всі заснули, пес скидав нашийник, підкопувався під курник, душив курку або дві, заносив у хащі та смачно їв.

А по пирі біг до найближчого потічка й старанно полокав морду, й то так довго, поки не вмив слідів крови та піря. Відтак вертався до буди, закладав собі нашийник і спокійненько засипляв.

АНГЛІЙСЬКИЙ КАБІНЕТ МОЖЕ ЗНАЙТИСЯ ПЕРЕД НОВОЮ КРІЗОЮ.

В англійській ліберальній партії ведеться горяча суперечка за те, чи лібералам варта далі оставатися в кабінеті Мек Доналда. Ліберальна преса критикує гостро отавську конференцію та домагається резиґнації лібералів зі становища у міністерськім кабінеті. Ліберали стоять за свобідну торговлю, а отавська конференція станула виразно проти свобідної торговлі.

ЧОГО НЕ ЛЮБИТЬ ЖОВКІВСЬКЕ СТАРОСТВО.

Село Кунин задумує влаштувати районове просвітянське свято. Тому заанґажувало гром. Завадку з Мокротина для ведення хору. Коли згаданий громадянин явився дня 30. липня у п. заступника старости, цей не дуже радо його приняв, на свято позволив під умовою, що хто інший буде диригувати хором. Краще, мовляв, як селянин сидить тихо у своєму селі і нікуди не вештається. Вдодатку явився поліцай у місцевого пароха, о. Долошинського, з домаганням, щоб той усунув Завадку, чому очевидно парох оперся. Гром. Завадка знаний як свідомий селянин і орґанізатор, зорґанізував кілька хорів у повіті. Місцеве староство, замісць поборювати хуліґанство й бандитизм, який шириться в застрашаючий спосіб у повіті, забороняє селянам освідомлюватись. Мабуть це подиктоване вищою рацією?

ЯК БРАЗИЛІЯ БОРЕТЬСЯ З КАВОЮ.

Кореспондент мадярського дневника „Аз Ешт" відбув подорож по Бразилії, щоби познакомитися з краєм, де кавою палять в печі, з кави роблять асфальтові цеґли до мощення вулиць, каву топиться в морі, спалюється на світляний ґаз і т. п. Ось що він пише про те, що бачив: Чим збіже для Канади, мясо для Арґентини, вино для Угорщини, тим кава для Бразилії — продуктом, що не має збуту на світовому ринку, товаром обезціненим. Бразилія продукує три четвертини кави у світі. Але більша частина зібраної кави призначена на знищення, бо нема кому її продати. Тому 12 міліонів мішків кави або затопили в морі, або спалили. Нема днини, щоби з бразилійських портів не виплив товаровий корабель, навантажений мішками кави, які кидають незабаром у море. На Угорщині гасять пожежу і заливають згарище ведрами вина, в Бразилії нищать що дня міліони тон кави. Але найцікавіше, що ті способи нищення кави дуже коштують. Заробляють при цьому великі громади робітників. Непродані останки збору з минулого сезону обчисляють на 6 міліонів мішків або 360 міл. кґ. Отже що роблять з такою масою зерна? На дні моря в околицях Ріо де Жанейро спочивають міліони тон кави, в околицях Сантос хмари диму з паленої кави закривають небо, у фабриках конструктивних матеріялів під Сао Павльо мелять ароматичне зерно на порошок і, вимішавши зі смолою, прасують на цеґли, якими мостять опісля дороги. Авта їздять по мюсі з кави.

БОРОТЬБА З КУЛЬТУРОЮ НАГОСТИ.

Незалежно від важких політичних подій німецька опінія порушена розпорядком уряду в справі боротьби з порноґрафією та неморальністю. На початку розпорядку уряд заявляє, що рішився перевести оборону християнських основ у житті, тому вступає до бою з проявами культурного й морального розкладу. Перш усього виступає в обороні жіночої чести, поборюючи всякі прояви здичіння, незгідні з християнсько-німецькими звичаями та почуттям моралі. Тому забороняється принципіяльно всяку наготу в театрах і кабаретах та всякі спроби стягнути видців жінками, недостаточно вбраними. Другий уступ заборонює всякі конкурси жіночої краси, де жінки виступають тільки в купільних костюмах. Дальший уступ містить постанови про поведення на пляжі і взагалі в купелі в нагому стані. Заборонюється перебувати в купільному костюмі поза пляжею не тільки старшим, але й дітям. Виконання розпорядку переказано поліційній владі. Вкінці заборонено виставляти в театрах і кінах руханкові вправи, в яких діти, молодь і старші виступають наго. Це ніби нова культура тіла, але на ділі під цим кличем криється що інше. Одночасно на поліцію вложено обовязок звертати пильну увагу на вуличний рух, щоб не допустити до ніяких ексцесів проти цього розпорядку.

ВЕЛИКОМІСЬКА РОЗПУСТА.

Познань, одно з найстарших польських міст, яке донедавна ще мало якнайкращу опінію щодо моральности, став тепер гніздом розпусти й деморалізації. Недавно була там голосна афера наркоманів, що потягнула за собою чимало жертв, а тепер виринула еротична афера. В цю аферу вмішані люди старші, 50—70-літні, на становищах, урядовці, купці і т. п. Вони створили клюб, де приваблювали малолітні дівчата з найбідніших міщанських кругів. Там їх насилували, робили порноґрафічні знимки, тощо. В суботу, 13. серпня, скінчилася судова розправа проти 8 таких розпусників. Господиню того клюбу, Ґренслерову, засуджено на 3 роки тяжкої тюрми, інших обвинувачених на менші кари. Ґренслерова була ініціяторкою цього клюбу та „опікункою" нещасних дівчат.

ТАМ, ДЕ ВСІ КРАДУТЬ.

Румунія внесла просьбу до Ліґи Націй, щоби Ліґа допомогла їй реорґанізувати фінанси та уділила позичку. Фінансовий підкомітет Ліґи радив над тим поданням та вирішив вислати до Румунії кількох експертів, які опісля мають здати комісії звіт, чи взагалі в Румунії дасться щонебудь направити.

ТРАҐІЧНА ПРИГОДА ЦИРКІВЦЯ.

У Безієр підчас продукції циркового артиста Мистеріюса зірвалася сталева линва, якою він їздив біциклем із кільканацять метрової висоти. Акробат упав на землю, та хоч потерпів загальні стрясення і внутрішні комплікації, йому не грозить небезпека. Мистеріюс польський горожанин; називається дійсно Володимир Залеський.

УКРАЇНСЬКІ ЖНИВА ГІРШІ ВІД ПЕРЕСІЧНИХ

КИЇВ. — Урядники признають у розмовах з чужими ґазетярами, що сьогорічні жнива на Україні „гірші від пересічних". Жнива не дописали до того, що з порту Миколаєва кілька англійських кораблів, які приїхали були туди по збіже, вернулися домів у порожні.

Не дописує теж осінній засів. В одеській окрузі засіяно всього 1 процент, а в київському 24 проценти приписаної простороні. Бураків зібрано лише дві третини сподіваної скількости.

Хоч уряд складає часто вину на погоду та на всякі шкідники, як гусільниці, селяни знають добре, що за урядовими ствердженнями недоборів наступлять усякі репресії й драчі, й тому українські селяни масово кидають край, сідають на залізницю й їдуть в інші околиці.

ҐАНДІ ПОЧИНАЄ ГОЛОДІВКУ.

БОМБЕЙ (Індія). — Хоч вимучений довгою тюрмою й хорий, індійський націоналістичний провідник, Магатма Ґанді, почав у вівторок свій „піст аж до смерти", щоби в цей спосіб запротестувати проти англійського виборчого закона для Індії.

Його поступок уже знайшов широкий відгомін серед многочисленного індійського народа. По всій Індії Індійці перестали в той день працювати. Купці замкнули свої склепи, фабриканти свої фабрики. Тисячі пішли до святинь молитися за Ґандія.

Починаючи піст, Ґанді зїв ситий обід, зложений, як звичайно, з дактилів, намочених у воді, з куска хліба, помідорів, памаранч та квасного молока. Мав він у той день незвичайно велику кореспонденцію. З огляду на стан його здоровля уряд заборонив гостям відвідувати його.

І В ҐОЛЯНДІЇ ГОРЯЧКУЮТЬСЯ ПАРТІЇ.

ҐАҐА. — Голяндська королева Вільгельміна відкрила нині нову сесію парляменту врочистою промовою з престола.

Її приїзд до парляменту став уперше притокою до демонстрації партій. Коли комуністи заповіли демонстрацію, фашисти заповіли протидемонстрацію. Як королева їхала вулицями, на яких стояли фашисти, до дістала врочисту овацію. Поліція не пустила комуністів демонструвати проти королевої.

Коли королева говорила промову, два комуністи, сидячи проти церемоніяльного звичаю, стали кричати: „Геть з королевою!", та інші посли їх закричали окликами: „Най жиє королева!"

ЗАМАХ НА БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ҐЕНЕРАЛА?

ВИЛЬНО. — Коли большевицький військовий обсерватор Тухачевський по дорозі на німецькі маневри у Франкфорді переїжджав через це місто, хтось віддав до ваґона, в якім він їхав, кілька вистрілів. Вистріли побили у ваґоні шиби, але ґенерала не зранили. Польська поліція кинулася сейчас арештувати без розбору всяких підозрілих людей на стації, але не могла доказати, хто саме стрілив.

Ґазети звертають увагу, що Тухачевський вів російські війська підчас наступу на Варшаву в 1920 році. Наступ не вдався, і його місце заняв був Троцький. Ґазети спішать із запевненнями, що Польща відноситься до Росії дуже приязно.

КІНЕЦЬ ДУНАЙСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

СТРЕЗА (Італія). — Дня 20 вересня скінчилася тут конференція держав центральної й східної Европи в справі економічної й фінансової відбудови. Конференція, як признавали самі ініціятори в прощальних промовах, не зробила нічого путнього для облекшення ситуації, а тільки висказала кілька побажень, як бажання до держав удержувати буджети зрівноважені, тощо.

БОЛЬШЕВИКИ ПРОГАНЯЮТЬ КОРЕСПОНДЕНТКУ.

МОСКВА. — Большевицький уряд наказав місс Рі Клаймен з Торонто, кореспондентці „Лондон Дейлі Експрес", виїхати з Росії до 24 годин. Большевицький уряд закидує міс Клаймен неправдиві донесення про положення в Росії. Її видалення попередила гостра кампанія большевицьких ґазет проти її статей.

ПАПЕН ДОЗВОЛЯЄ НА МОНАРХІСТИЧНУ ПРОПАҐАНДУ.

БЕРЛІН. — Пруське міністерство внутрішніх справ дозволило монархістичній орґанізації „Дер Бунд дер Ґерехтен" починати наново свою діяльність, яку припинено 10 літ тому за ворожнечу до републики.

ЗБИРАЄТЬСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ БЮРА РОЗЗБРОЄННЯ.

ЖЕНЕВА. — В середу, 21 вересня, має тут початися конференція Бюра для Роззброєння. Предсідником конференції буде Гендерсон, референтом — Чех Бенеш. Провідники головних делеґацій ще не наспіли, і звичайні члени делеґації денервуються трудними справами, що станули перед конференцією.

Справу роззброєння замотує домагання Німеччини дозволити їй на зброєння, та політика Америки, котра настає на роззброєння Европи.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАГЛІ СУДИ.

З днем 1 вересня почав обовязувати в Польщі новий карний закон. Щойно його видрукували й оголосили і ще не було нагоди населенню визнатися в його постановах. Але він уже почав обовязувати.

Довго потреває, заки учені правники розчовпають усі зміни, які цей закон завів. Та про це тут говорити не будемо. Нас особливо займає, те, що найбільше впадає в очі в тім новім польськім карнім законі. А є це впровадження наглих судів за головну зраду. Про це згадують старокраєві українські часописи на першім місці, не даючи щодо цього ніяких коментарів, бо вони і так були би сконфісковані польською цензурою, а редактори і друкарі готові опинитися за таку критику теж перед наглим судом за державну зраду.

Впровадження наглих судів означає, що за злочини головної зради, які досі не підлягали наглому постановленню, а які попередно карали тюрмою до пять літ, тепер каратимуть карою смерти. І то так, що від того присуду не буде ніякого відклику, а присуди смерти будуть виконувані в протягу 24 годин по оголошенні присуду.

Ота кара буде пристосована до обжалованих за головну зраду, за співділання з особою, що ділає проти польської держави, за чинну напасть на президента, за участь в безправно утвореній збройній орґанізації і т. д.

Закон цей так штудерно уложений, що може тягнути польських горожан перед польський суд за вчинки, які ті поповнили на чужій землі. Може навіть судити непольських горожан за виступи проти Польщі. А тимсамим дає він широке поле до попису польській прокураторії, яка матиме тепер нагоду тягати по судах за протипольські виступи немилих Польщі людей, якщо ті люди попали би на польську територію.

Отсей новий польський карний закон є витвором такої реакції, якої новітня історія людської цивілізації не памятає. Спрямований він впровадженям наглих судів головно проти непольських елєментів з наміром відстрашення їх від протидержавної акції.

Що тут Польща мала на думці головно український нарід під Польщею, то річ очевидна. Але й очевидне те, що цей закон не зломить української відпорности і не заломить українських боєвих протипольських рядів. Він тільки принесе Польщі неславу в цілім культурнім світі й стане наглим судом і смертю самої Польщі.

КОМУНІКАТ ВСЕСВІТНЬОЇ ВИСТАВОВОЇ КОРПОРАЦІЇ В ШИКАҐО

Вже від кількох місяців подаються ріжні проєкти в українській пресі щодо Української Вистави в Шикаґо. Добрі люди подають свої ради і пляни й хотілиб помогти цьому доброму ділу. Та всі ті пляни і ради, хоч подиктовані й доброю волею, роблять лише ведмежу прислугу самій Українській Виставі. Своїми полемічними, нестійними і неузасаднеными увагами ширять недовіря в можність улаштування такої вистави, а що найменше, припізнюють акцію конкретного розпочаття праці підготовки.

Тому, щоби полеміка та „пляни без плянів" не продовжувалися в безконечність і замісць полеміки люди щоби брались до дійсної роботи, закладання Виставових Комітетів і збирання фондів та експонатів, Українська Всесвітня Виставова Корпорація відповідає і пояснює всім людям доброї волі, що слідує:

Українська Всесвітня Виставова Корпорація має пляни, як урядити і перевести Українську Всесвітню Виставу на Міжнародній Виставі, яка відбудеться в Шикаґо 1933 року. З грубшого вона подала ті пляни загалови в своїй першій відозві. Але пляни все остануться плянами, коли не буде фондів на переведення їх в діло. Від фондів залежать пляни і лише після фондів можна уложити певні пляни.

При вироблюванню пляну будови хочби самого павільону треба зараз знати, за яку суму ми можемо його збудувати. Мусимо знати, яку суму ми можемо видати на його внутрішнє і внішне урядження і прикрашення. Ми мусимо зараз знати, за яку суму ми можемо спровадити експонати з Рідного Краю. А висилати делеґата до Старого Краю, робити порозуміння і зобовязання, не маючи певних фондів на те, це не була би розумна і практична робота. Це виглядало би більше на дїточу забавку. В Українській Виставовій Корпорації є люди бизнесу, люди практичні і фаховці, вони підходять до справи з досвідом і розумінням.

Як скоро Українська Всесвітная Виставова Корпорація буде мати капітал, або буде могла сподіватися бодай приблизно певної суми, тоді вона подасть після цього капіталу свої пляни в подробицях для ширшого загалу для обговорення і одобрення його. Тоді допера пічне переводити свої пляни в діло. Досі першим кроком до влаштування Української Всесвітньої Вистави Українська Всесвітня Виставова Корпорація вважає капітал і ми мусимо його зложити, і то **негайно**, коли хочемо мати Українську Виставу на Міжнародній Виставі в Шикаґо 1933 року.

Без монополю.

Українці міста Шикаґо приступили перші до орґанізування Української Виставової Корпорації з чисто природнього і національного обовязку, бо Всесвітня Вистава відбудеться в Шикаґо. Однак монополю ніхто собі не приписує, ані не бажає. Ми приготовили з нашої сторони все гідно і чесно. Робота в повному русі. Колиб повстало яке тіло, що хотілоб занятись екзекутивною, орґанізаційною чи контрольною роботою Української Всесвітньої Вистави, Українська Всесвітня Виставова Корпорація радо ввійде з ним в повну кооперацію. Але ми знаємо, що у всякому ділі між Українцями все є багато балачок, плянів, рад, а дійсної роботи мало. Тому ради Бога і доброї справи залишім усі ті балачки, а берімся до конкретної роботи і не перешкаджаймо, а помагаймо розпочатому ділу. Амбіцію на бік — покажім роботу! Йдім слідом стейту Конетикот, славних Ансонійців, Гартфордців, Веґревільців з Альберти, Скобейців, Фармерів з Монтани й інших.

Не заведім і не дурім.

Культурний світ інтересується українським народом і дає нам нагоду показати себе, хто і що ми. Він бере нас на іспит народної зрілости. Каже: „Ви хочете волі й самостійности, своєї Української Держави; покажіть себе, що ви маєте, що ви знаєте, чим ви заслугуєте на це? Чи ви дозріли до своїх претенсій? Вас, Українців, ми запрошуємо до культурного іспиту. Даємо вам рівне право з найбільшими і найкультурнішими народами світа взяти участь в міжнародній виставі. Приходіть і покажіть, а ні, то не кричіть і не забирайте нам часу".

Щож Ти, патріотична Українська Еміґраціє, на це?

Делеґат.

Делеґата від Української Всесвітньої Виставової Корпорації в Шикаґо на Схід ніхто не думав і не думає висилати. Поперше, що це коштовне підприняття, а подруге, воно непотрібне. Ми знаємо, що на Сході є гарні, освічені, інтелеґентні і щирі Українці, котрі самі можуть і повинні занятися зорґанізуванням місцевих комітетів по містах і околицях та в своїх товариствах. Цим заощадять непотрібні кошти подорожі, які виносилиб від 200 до 300 долярів, колиб делеґат з Шикаґо хотів відвідати всі більші міста на Сході. Це поважна сума грошей на теперішні часи і її можна заощадити. Треба памятати, що це не є шикаґовська справа і її не повинні робити лише Шикаґовці, але всі українські кольонії, всі Українці в Америці, Канаді, Бразилії, Арґентині і т. д.

Площа під павільон.

Шикаґовська Корпорація Української Всесвітньої Вистави жадної землі досі не одержала від Американського Виставового Товариства—з тої простої причини, що виставова площа, на якій відбудеться Всесвітня Вистава, є поділена на райони. На кожнім такім районі мають будувати будинки за певні суми. Яку суму зложить український нарід на свій будинок, ми не знаємо, тому й площі ніхто не давав, ані ніхто не брав. Американське Виставове Товариство дає площу під український павільон безплатно і дасть її стільки, скільки буде потрібно. Чим скорше ми будемо готові приступити до будови свого павільону, тим кращу площу собі виберемо. Коли запізнимося, то або зовсім безплатної площі не дістанемо, або коли дістанемо, то десь у закутині, малощо вартну. Наш плян є побудувати український павільон зараз побіч польського павільону. Нехай синьо-жовтий прапорповіває побіч польського білого орла. Нехай світ має нагоду довідатися про польські орґії, польську політику, польські тюрми і польські знущання над українським народом, таки біля польської хати. Тому, з огляду на таку велику ваґу справи, не забуваймо, що „хто зараз дає, той два рази дає".

Посвідки.

Офіціяльні посвідки до збирання фондів Українська Всесвітня Виставова Корпорація висилає лише на руки зорґанізованих комітетів або товариств. Кожда така офіціяльна посвідка має дуплікат з таким самим порядковим числом. Посвідку видається жертводавцеви, а дуплікат остається в книжочці для контролі. Кожда така книжочка є заосмотрена печаткою на її окладинках. Кожда книжочка має десять посвідок і десять дуплікатів. По розпродажі посвідок дуплікати звертається до Української Всесвітньої Виставової Корпорації в Шикаґо, враз з грішми, звідки всім жертводавцям впрост вишлеться членські цертифікати такого роду, які вони заплатили.

Членські цертифікати є по $1 звичайні, $2 спомагаючі, $5 оснувательні, $10 тростіси-дорадники.

Книжочки з посвідками (ресітами) висилаємо голові, секретареви або касієрови зорґанізованого комітету чи товариства. Цей підписує від себе посвідку корпорації, що такі книжочки отримав, і відсилає до корпорації. Цей, що отримав ці посвідки, роздає вибраним людям і бере від них посвідки. В цей спосіб держиться повний рекорд і контролю для Корпорації і для стейтових властей.

Уповажнення.

Українська Всесвітня Виставова Корпорація уповажнила отсих громадян і громадянок до орґанізування льокальних комітетів в Америці і Канаді: п. В. Авраменка; паню М. Скубову, п. В. Якибюка і п. П. Мартинюка в Ню Йорку; п. В. Калину в Ансонії, Конн.; п. Н. Ткачика в Скобей, Мон.; п. П. Драпяка в Гартфорд, Конн.; п. І. Кропельницького в Едмонтоні, Альта; п. П. Зварича і п. В. Зарубія в Веґревіл, Альта; п. В. Стодольного в Форд Вілям, Онт.; п. Г. Недобія в Арґентині; Стрілецький Гурток в Бінфейт, Саск.; Союз Українок Канади в Саскатуні, Саск.; Союз Українок Америки в Ню Йорку; Союз Українців Самостійників у Вінніпеґу.

Хто з Українців хотів би занятись орґанізуванням льокальних Виставових Комітетів, просимо звертатися до:

Ukrainian Chiiago World's Fair Exhibit,
2006 West Chicago Avenue,
Chicago, Illinois.

За Українську Всесвітню Виставову Корпорацію в Шикаґо: **д-р М. Сіменович,** голова; М. **М. Белеґай,** фінансовий секретар; **Ст. Куропась,** секретар; Ів. **Маслей,** касієр.

ЗЛУКА ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

ЛОРЕЙН, ОГАЙО.

Комітет злуки відділів: братство св. Івана Хрестителя, від. 34, і братство св. Андрея, від. 128, повідомляє членів обох відділів, що він на своїм мітінґу 17 вересня рішив скликати загальний мітінґ на неділю, 25 вересня, в годині 1-шій пополудні, до галі, де мітінґи все відбуваються. На цей мітінґ запрошуємо всіх членів, щоб цю злуку відділів порішити як слід. Це дуже важна справа, тож усі члени повинні на заповідженім мітінґу явитися.

Д. Колачко, секр.

— Ні, не оженюся ніколи! — каже професор.

— А чи ви ніколи не подумали над тим, що колись будете старі й потребуватимете опіки?

— Не журюся тим зовсім. Тоді спроваджуся до моїх дітей!

В. Будзиновський.

НА ДВІРЦИ ШИНИ

(Оповідання).

(5)

— Тепер їй самій соромно, що мені так накинулася, — думав.

Щасливий, що спекався клопоту, Роман думав про свою завтрішну подорож. Задуманий не помітив, що від стола вставали і відходили особа за особою, так, що в їдальни лишився тільки він і еґомосць з імосцею.

— Про що ви так думаєте? — спитала імосць.

— Про мою завтрішну їзду.

— То ви справді відїздите завтра? Ми гадали, що лишитеся у нас бодай аж до кінця вакацій.

— Мушу їхати, бо мені писали, що завтра вишлють до залізниці коні.

— Вам не жаль відїздити відси? Не будете за ніким тужити?

Се питання Романови не дуже подобалося. Він відповів:

— Буду за вами всіма тужити, бо мені добре було тут.

— З ким Віра буде тепер ходити на гриби?

— Як позволите, то й вступлю до Львова і в вашім імени запрошу до вас другого товариша і приятеля Юрка.

— Ви за що маєте нашу Віру?! — попадя аж крикнула, визвірившися на Романа. — Гадаєте, що вона як та ваша онучка? Що як ви онучку, так Віра хлопця зміняє що пару днів?!

— Спокійно, Настуню, спокійно! — отець Постольницький промовив, кладучи руку на її рамя. — Пан Макогонський не є нашим ворогом, ані ворогом Віри...

— Не є ворогом? — жінка перебила. — Не є ворогом той, що дівчину збаламутив, закрався в її невинне серце, вкрав дотеперішну погоду в її душі, зруйнував спокій і тепер відпекується її, неначе би стріпував порох зі своїх чобіт? То не ворог? — То приятель?!

Постольницький звернувся до Романа:

— Не дивуйтеся пане, що вона така огірчена. Вона, мама Віри; Віра, її донька. Жінку могло і мусіло збентежити се, що ви так холоднокровно говорите про ваш відїзд і про те, що Вірі пришлете іншого хлопця.

Еґомосць хвилю мовчав. Потому, наначе би схвильований підвіс голос і тягнув далі:

— То не штука, пане, збаламутити недосвідчену, наївну дівчину і відїхати собі так, як би нічого не сталося! Ви підете баламутити другу, полишаючи нашу дитину в крайній розпуці. Ви зробили пекло в грудях Віри, вона буде робити пекло в нашій хаті. Голублячи другу, ви будете з Віри і з нас всіх сміятися.

Романови робилося то зимно, то горячо. Став думати, що відповісти; що взагалі діяти. Вгадував, що Віра перед батьками висповідалася. Став думати, що колись і так треба буде оженитися, та що Віра гарна дівчина. Він ще в жадній не був залюблений, отже як би Віра видержала аж до часу, коли він буде мати хліб, то міг би й з нею оженитися. Подумавши так, відповів:

— Хоч я панни Віри не баламутив, то як вона справді любить мене, я не погорджу нею. Лише вашу увагу звертаю на се, що я не скоро буду міг женитися.

— То пусте! — попадя аж скрикнула, вже цілком не загнівана. — Про се ще можемо побалакати пізніше.

Попадя вибігла і по хвили вернулася з Вірою, кажучи до неї:

— Пан Макогонський хоче попрощатися, бо каже, що завтра досвіта вже їде.

Поінформована мамою, до чого з ним добалакалися, Віра сеї вісти не взяла траґічно і промовила цілком спокійно, але рішучо, неначе би інакше, як вона скаже, не могло статися:

— Поїде, або не поїде. Поїде аж тоді, коли я позволю. Як ви інакше думаєте, то хіба він ще не сказав вам, що ми любимося. Як ви того ще не знаєте, то побачите.

Кинулася йому на шию і стала цілувати. Так припертий до муру, відповів цілунками. Що обоє люблятся, вже не могла сумніватися мама, не міг сумніватися й батько.

— Отже ти лишаєшся, чи може ідеш, не питаючися мого дозволу?

— Та хіба лишаюся, — відповів з резиґнацією.

— То ми хіба поблагословимо вас, дітоньки, — отець Постольницький промовив зворушеним голосом і поклав одну руку на голову Віри, другу на голову Романа. По кількох словах благословенства всі троє вицілували Романа, приймаючи його таким способом до своєї родини. Неначе заалярмовані, збіглися всі сестри Віри зі всіми своїми судженими; прибіг і Юрко. Всі ґратулювали Романови і Вірі. Роман стояв як стовбур. Коли всі інші вже зачали відходити, кажучи добраніч, і він вийшов, не без того, що мусів ще раз поцілувати Віру і на її жадання подякувати батькови, що дає йому свою дитину. Коли вже всі розійшлися, попадя, затираючи руки, шепнула:

— Пішло досить гладко.

— Боюся, що не так гладко піде справа теольоґії, — відповів її муж. — О сю теольоґію готово все розбитися.

— Треба кувати залізо, поки горяче, і завтра побалакати з ним про се.

— Завтра було би ще заскоро. Вперед треба його до решти пришпилити до Віри, публичними заручинами, щоби боявся публичного скандалу, як би зірвав. Ми ще одної річи не взяли під розвагу. Ще не знаємо, як він думає про нашу касу. Може він гадає, що я великий богач і що він з Вірою дістане міх золота? Як покажеться що Віра грошей не має, готов зірвати. Сумніваюся, чи він вже так дуже залюблений, або чи уважає себе вже так звязаним, що йому можна би вже тепер сказати правду.

— Сохрань Господи! Як би ми йому давали гроші, то він очевидно взяв би з подякою. Та мені здається, що возьме Віру і без гроша. Він мабуть не дуже спекулює на гроші, бо до сеї пори ні троха не натякав на свої довги.

— Може не має їх, отже тому не згадував.

— Колиж бо всі ті, що спекулюють на гроші і без грошей дівчини не возьмуть, все нарікають, що мають великі довги. Кажуть, що вони на маетки не полюють і жінку взяли би в одній сорочці, як би не те, що довги не позволяють їм женитися. Чи не мусіли ми всім тром богословам дати бодай по троха на сплату їх довгів? Я знаю, що у двох ті довги вигадані, бо вони сини богатих батьків. Роман до сеї пори ні словечком не натякнув на якісь довги. З того я міркую, що він возьме Віру без грошей.

— Всеж таки не шкодило би вже тепер запевнитися, що він про гроші не думає і що також пізніше не зажадає їх.

— Як би ми з ним вже тепер зачали про гроші, то тим ми самі могли би розбудити апетит, якого він ще не має. Сеї справи ліпше цілком не рухати. Може бодай одна Віра не буде нас коштувати. Коби тільки схотів піти на теольоґію!

На другий день Роман помітив у хаті великий рух. Зараз рано один наймит сів на коня і кудись почвалав. Роман не знав, що той наймит розвозив листи з запросинами на вечеру. Жінка і всі доньки отця Постольницького, не виключаючи Віри, були цілий день заняті в пекарни. Одна наймичка що хвилі виносила з хати і викидала на гній піря з обскубаних курей і качок. Також індик і одна свинка погибли під ножами. При обіді Роман не чув, щоби заносилося на щось надзвичайне. По обіді виліз на оборі спати. Проспавшися, пішов до ліса сам, бо Віра далі поралася в пекарни. Дуже здивувався, коли вернувшися з ліса перед самою вечерою, побачив повну хату гостей. Були там пересдовсім два сусідні парохи з жінками і з дітьми. Був управитель школи з жінкою і з донькою, була учителька з сусідного села. Кромі того були: управитель двірського обшару з жінкою, двома доньками і сином, лісничий з жінкою і донькою і один емеритований капітан з жінкою, що в селі мали невеличке господарство. Всі лише ждали на Романа. Скоро він прийшов, порозсідалися за столом і подано вечеру. Віра сіла праворуч коло Романа. Ножі і вилки клапали по тарелях цілу годину. Нарешті Юрко і господар стали до чарок наливати вино. Коли вже кождий мав перед собою чарку вина, господар задзвонив ножем до фляшки і промовив:

— Дорогі гості! Мабуть ще ніхто з вас не знає, яка причина зібрала нині всіх вас в моїй хаті при однім столі... Нині заручини моеї наймолодшої, дай Боже вже останньої дитини з паном Романом Макогонським.

Дальші слова бесідника заглушило грімке „многая літа!" Коли всі стоячи співали, Віра вхопила руку Ромка, на його палець засунула перстень і при всіх поцілувала його. З другої сторони до нього нахилилася мама Віри і, всуваючи йому щось в руку, шепнула:

— Ти не був приготований на таке, отже мабуть не маєш тут перстеня. Я тобі даю мого. Всунь на палець Віри.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКВА.

В числі 216 „Свободи" п. Т. Флора написав статтю під повищим заголовком в англійській мові. Автор поетично переповів самі перші початки українського життя, яке гуртувалось при церквах у Канаді й Злучених Державах Америки; відтак згадав, як ті церкви заложились, а закінчив тим, що всім церквам грозить банкроцтво. Але щоби не прийшло до неминучого банкроцтва наших церков, автор радить притягнути нашу молодь до церкви. А щоби затримати цю молодь при церкві, п. Флора дальше радить, щоби наші священики говорили проповіди в церкві по англійськи, бо інак ще наша молодь не знайде в церкві зрозуміння, так, як автор не розумів би проповіди в японській мові. Тому треба мати двох священиків по церквах, щоби один говорив по англійськи, а другий по українськи, закінчує автор.

Читаючи це, приходить на думку, чи дійсно українська мова є аж така далека і чужа нашим дітям, як японська? Чи аж так ми занедбали свої народні обовязки, що наші діти вже зовсім не розуміють нашої мови? А коли це правда, тоді ми не винародовляємося — ми вже винародовилися!

Дійсно химерна доля цих Українців. Я говорив з одним, що приїхав з Харбіна й він оповідав мені, що всі наші діти говорять там поміж собою по хінськи. В Японії наші діти говорять по японськи, в Франції по французьки, в Польщі по польськи, в Румунії по румунськи, в Німеччині по німецьки, в Канаді і Америці по англійськи, в Полудневій Америці по еспанськи, в Росії по російськи, в Чехословаччині по чеськи, в Туреччині по турецьки, — та бийтеся Бога! А де ж наші діти говорять по українськи? Ніде! Ми є засуджені на винародовлення, й тому наші діти, залежно від того, в якім краю вони вродились, говорять мовою того краю, а Українцями є хіба духом! На таке виходить.

Але чи не добре було би подивитися по світі, чи й в інших народів таке винародовлення не грозить їм загладою! Одного разу приїхав я до старого міста Квебек, в провінції Квебек, в Канаді. Заходжу до першорядного готелю, а там говорять до мене по французьки. Я відповів, що французької мови не знаю, і тому розговорилися по англійськи. Пішов до їдальні на обід — тасама історія. По склепах, на улиці, на почті — тесаме. І подумав я собі, що це за відпорний нарід ті Французи! Вже близько дві сотні літ під англійським пануванням, — а ще не затратили своєї мови! Але чомуж вони не занґлійщилися? — питаю себе. Дивлюсь тоді на вузенькі та круті вулички, при котрих стоять величезні церкви, а при них рівнож великі школи, і те дало мені відповідь.

В нас в Америці, в місті Шикаго, в польських дільницях такасама історія: великі церкви, а коло них великі школи, повні польської дітвори. А в тих школах учать фахові учителі до 8-мої кляси, а подекуди мають і свої вищі школи. Діти говорять до себе по польськи, учителі говорять до них по польськи, і священики проповідують у неділю по польськи. Поляки ще не додумались до того, що їм треба говорити до молоді по англійськи, бо всі діти вчаться польської й англійської мови. Навіть державний університет признає польську мову попри латину або німецьку мову!

Але припустім, що плян п. Флори є добрий, Тоді спитаймо себе, котра громада може удержати двох священиків? А якби й могла, то де є такі священики? Священики зі старокраєвою наукою є дійсно приготовані до ведення української частини, а де маємо священиків, уже вихованих тут, щоби заступили англійську частину? Многі з священиків, вже вивчених в Америці, не мають вищої освіти. Ось приклад: приходить до мене хлопець, який бере другий рік гай скул. Питаю його, чи ходить до церкви. Хлопець відповідає, що ні. Чому? — питаю. Бо наш священик не вміє навіть розумної проповіди сказати — відповідає хлопець. А я одного разу дав помножити 0.3x0.106 то він і того не вмів зробити — докінчив хлопець.

У нас мусить прийти до того, щоби всі священики (без вийімків!) кінчили гай скул і мали університетські студії, річ ясна, що теольоґічні обовязково.

Такий священик дійсно міг би дати дітям це, чого собі п. Флора бажає. Нам треба глибоко освічених священиків для нашої молоді в Америці.

Прошу, щоби не розуміли мене мильно. Я не хочу накидуватись на священиків — ні! Я самий поважаю священиків, котрі мають до церковного діла відповідне підготовлення і знаю дуже багато інтеліґентних священиків! Але коли говоримо про таку поважну справу як ратування нашої церкви і дітвори від загибелі, то мусимо говорити те, що нам насуває розум і серце: наші священики мусять переходити школи таксамо як лікарі, адвокати, учителі та інжиніри і т. п. Коли таких не буде, наша молодь скорше піде до чужої церкви ніж до своєї.

Та до чого саме та балаканина нас приводить? Приводить до одного: нам треба школи, і ще раз школи! А маючи школу, тоді зможемо зробити те, що п. Флора пропонує, а іменно: заложити духовну семинарію та набрати сюди на богословську науку всіх, що мають ступінь В. А. з якогось університету. Кандидатів не буде трудно дістати, як представите їм, що священик є ліпше забезпечений як учитель, а притім має ширше поле до праці. Це є добрий і правдивий арґумент. А довершивши того діла, одна половина винародовлення вже буде усунена; друга половина зникне тоді, коли українською школою стануть теж і наші церкви, **наші товариства і наші хати. Тоді цілком певно буде можна говорити до дітей українською мовою**, а вони ту мову будуть любити, шанувати і розуміти.

Д-р Г. Ґ. Скегар,
Шикаґо, Ілл.

—o—

A REPLY TO "UKRAINIAN CHURCH."

It was with mingled feelings of astonishment and indignation, tempered, however, with some amusement, that I read a recent article in the Svoboda, Sept. 16, entitled "The Ukrainian Church." I deplore the necessity of criticising its contributor from Chicago, whose aims are obviously meretorious but whose means of attaining these ends are most novel, to say the least. This article is not to be considered as being solely motivated by a spirit of criticism alone. My purpose is to show the writer of "the Ukrainian Church," and any other persons of similar thought, to what end such misguided policy, as he has prounded, will lead us.

In effect, this writer of "the Ukrainian Church," (whom I shall design as Mr. X) holds that the Ukrainian Church as a religious institution and as an agency upholding the Ukrainian cause in America, is rapidly losing its influence over the younger generation of Ukrainians in America. As a consequence thereof, the Ukrainian cause no longer attracts the young Ukrainians as it did in former times. Therefore, cries Mr. X, "it is time for the enlightened to prepare a formula to save our young people." With this rather naïve prefature statement, he proceeds to expand the various principles which will "save our young people" and also which will "obviate the tragedy of our church on the North American Continent" (?).

One of the first reasons assigned by Mr. X. for the diminishing of our Church congregations is the "deep ravine between our parents and their children." After citing such time-worn causes as radio, compacts, beauty parlors, theaters, and automobiles, he condemns the Ukrainian parents who persist in their attempt to make their children at home talk in their native tongue. Sush practice, according to Mr. X, injures the Ukrainian cause and will result in the boy or girl being "lost to the Ukrainian community." I gather from his statement that the compulsory teaching of the Ukrainian language at home to children, is antagonistic to the fundamental principles of the Ukrainian culture and cause.

Need I point out the unsoundness of this method of reasoning? Is Mr. X. aware that besides anthropological characteristics and historical traditions, a nationality's claim for existence and the indeference is founded and dependent upon its people having a common language of their own? Is he further aware that Ukraine's awakening and progress during the last one hundred years was largely due to the renaissance of the Ukrainian language and literature? And not only has this been of Ukraine's revival, but witness the revival of Czech nationality which was based on the revival of the Bohemian language. Witness the revival of the Irish nationalist movement during the last fifty years which has been accompanied by a renaissance in Irish literature.

In view of the fact that community of language has been an indispensable factor in the building of a nation, it is inconceivable to me that a Ukrainian can remain a Ukrainian and yet not know the Ukrainian language, either by word of mouth, or in writing. This is true especially where the Ukrainian is in a foreign county, as is the case with us. Here, in America, we are surrounded by everything that is alien to our manners, customs and culture. America has assimilated us in all respects but one — our language. With the exception of birth, that is the one saving and fundamental element, upon which we, the younger generation, can base our claim of being Ukrainians. All else is secondary, for without knowledge of the Ukrainian language we will swiftly lose our identity as such.

Surely, Mr. X, is there any doubt in your mind now, that the teaching of the Ukrainian language at home, whether compulsory or not, is most heartilly commendable?

— — —

While I am on this topic I wish to digress for a moment and point out a rapidly groving evil, which, if permitted to continue, will become a menace to the existence of the Ukrainian language in America. This evil is the practice of the younger Ukrainians of submitting for publication in our Ukrainian newspapers, articles written in the English language only. The results of the continuance of this policy can be readily seen: the forgetting of and abandonment of the Ukrainian language as a means of communication between the Ukrainians in America. Now, since common speech is the basis of social habit and communication of it forms national ideas, it is indubitable that with the abandonment of communication in the Ukrainian language — the Ukrainian ideals and cause will suffer a swift demise in America. We must, therefore, have our young Ukrainians send in articles in Ukrainian as well.

The Ukrainian press has encouraged such articles in the English language, by publishing them. This policy, however, is followed only for the purpose of arousing an interest among the young Ukrainians in Ukrainian matters. This fact must be borne in mind of every young Ukrainian who sends in articles in the English language for publication. My own purpose in contributing "A Short History of Ukraine" to the "Svoboda" has been two-fold: first, to acquaint the young Ukrainians who have difficulty in reading the Ukrainian language with our history, and secondly, a more personal one, to prepare myself to write an entirely new, scholarly and comprehencive history of Ukraine, addressed to American and English readers.

Every young Ukrainian should impose upon himself the duty of acquainting himself thoroughly with the Ukrainian language and literature. Unles he does so, he can lay no claim to being a true Ukrainian. I well relize that this will be a hardship on those who did not have a good preliminary study in a Ukrainian school, but steadfasteness to ideals overcomes all obstacles. I was fortunate enough to have a splendid teacher here in Newark and now my further studies in the Ukrainian language are, as a result, more easier than in most cases. In anticipation that this statement might incorrectly impress some readers as being self-laudatory, I hasten to invoke the old adage "practice what you preach."

— — —

I come now to the final phase of this necessarilly lengthy article: Mr. X's "formula" to prevent the young Ukrainian generation from drifting away from the Church. Some of his suggestions are meretorious while others...

Mr. X opposes the practice of having sermons in Church delivered in the Ukrainian language. Why? — Allow me to quote Mr. X: "you cannot compel them (young Ukrainians) to go to a lecture which is delivered in the language that brings discord to the ear drums. You cannot blame them. I would not care to hear a Japanese lecture." Thus, by innuendo, he states that the Ukrainian language is very harsh and as strange to the ear as the Japanese speech.

To read such a desecration of one's own native tongue by a Ukrainian, is enough to cause any Ukrainian reader to become speechless with indignation. I can olny add that Mr. X is probably unware that the leading foreign linguist experts have declared the Ukrainian speech to be about the most melodious and euphonious in the world: "a combination of ancient Greek and modern Italian", as one critic says.

As for Mr. X's criticism of the Ukrainian priests in America — for not knowing how to play baseball, nor the names of ten moving picture stars and that they do not choose as a topic of their sermon "moving picture stars" (and I presume, extoll their appeal to the public) — I dismiss with the remark, that, if his critisism was not misplaced facetiousness, then it shoud have been.

Stephen Shumeyko,
Newark, N. J.

(Допис причиняється до дискусії над питаннями, порушеними д. Флорою. Одначе називати противні погляди наївними, чи як там інакше, зайво, Кромі цього, яка ціль називати дописувача „містер Екс", коли він виразно підписався своїм іменем? — Ред.).

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА КРАСНА, ПОВІТ КОРОСНО.

Дорогі Браття і Сестри!

Як Вам уже відомо з відозв, поміщених у „Свободі" ч. 160 (13. VII. 1931) і ч. 227 (30. IX. 1931), приступили ми до будови двоповерхового, мурованого Народного Дому в нашім ріднім селі, в котрім то Домі знайдуть приміщення ріжні наші культурно - економічні товариства. Потребу чимскоршого здвигнення можливо величавої національної святині в нашім ріднім селі відчуваємо всі тимбільше, що таке мале село, як сусідня Бонарівка, вже має свій гарний Народний Дім, в котрім вже кілька літ розвиваються дуже красно ріжні культурно-освітні товариства, а навіть такі бідні Чорнорики також розпічнуть вже цього року будову свого Народного Дому.

Ми вже зробили дотепер, що могли. Заснували статутове Товариство „Український Народний Дім", заінтабулювали на це Товариство дуже гарну площу вартости понад $150, яку дарував на цю ціль п. Василь Ґаздайка й дали виготовити плян будови, який вислано до Америки, де живуть наші односельчани і який всім дуже подобався. — Виконання цього пляну буде коштувати понад $4,000, яку то квоту обіцяли зібрати наші односельчани в Америці, а село звезе задармо матеріял і поможе при будові.

Тому, що дотепер лише Комітет в Нюарку повідомив нас, що зібрав на ту ціль $550, а від Комітетів в інших американських місцевостях не маємо досі жадної відомости, просимо всі Комітети чим скорше повідомити нас на адресу: Михайло Цепко в Красній, почта Лютча, скільки грошей зібрали вони дотепер, з поданням імен усіх жертводавців.

Крім того просимо від тих наших людей, котрі через крізу ще досі нічого не дали на ту ціль, зібрати письменні декляраціи, яку квоту зобовязується кождий з них зложити, як тільки робота поправиться, бо ми мусимо чимскорше нaпевно знати, яку готівку мають вже зібрану всі американські Комітети і скільки вони ще зможуть зібрати в найближчім часі. Від того буде залежати, скільки маємо замовити та закупити будівельного матеріялу, і коли можна буде розпочати саму будову.

Є надія, що в Америці небавом кріза скінчиться і робота поправиться, тому просимо дуже приспішити збірку, нехай кождий доложить хоч малу цеголку до нашої будови, а імена всіх жертводавців будуть записані золотими буквами не тільки в книзі основників, але також у вдячних серцях теперішнього й будучого населення нашого рідного села.

Складаючи сердечну подяку всім дотеперішним жертводавцям, просимо дальші жертви або письменні декларації посилати на такі адреси:

1) Mr. Adam Lesniak, 187 South Orange Ave., Newark, N. J.; 2) Mr. Alex Zepko, 455 Howe St., Acron, Ohio; 3) Mr. Wasyl Senko, Box 708, Donora, Pa.; Andrew Yablonski, 1614 Lawndale Ave, McKeesport, Pa.; 5) Mr. Stephen Yatczyszyn, 192—6th Ave., Aliquippa Pa.; 6) Mr. Frank Kinio, 632 East 88 St., Chicago Ill.; 7) Mr. Onufer Lesniak, 105 Ontario St., Choce, N. Y.; 8) Mr. Atanas Bednarczyk, 648 Massabesic St., Manchester, N. H.

За Управу Товариства „Український Народний Дім" в Красній:

Проф. д-р Іван Зілинський, голова Товариства; **Іван Гавай,** писар; **д-р Юліян Намісник,** голова Ревізійної Комісії; **Михайло Цепко,** касієр.

ЧОМУ ВОНИ СМІЯЛИСЯ?

Японці звичайно не люблять сміятися голосно. Коли Японець узагалі сміється, то сміється до себе. А тимчасом відкрили недавно село, де люди безперестанно голосно сміялися, отже влада вважала потрібним розслідити причину того сміху. Тому післала до того села окрему комісію. Одначе комісія не зявлялася три дні. Тоді з Токіо телефонічно візвали предсідника комісії, щоби сказав, що з тим селом, яке без перестанку сміється. Коли предсідник прийшов до телефону, сміявся так здорово, що в Токіо дивувалися та думали, що в цьому є якісь чари. Сказали собі, що буде найліпше „збожеволілу" комісію покликати назад до Токія.

Опісля післали до того села професора Мацуру. Професор вісім днів був поважний. Девятого дня зїв якоїсь салати, що росте в околиці того села, а мешканці люблять її їсти як приемну їжу. Як лише професор Мацура став їсти цю салату, почав і він сміятися дійсно дивно, як на професора й ученого. Коли перестав сміятися, ствердив, що в тій салаті є такі складники, які подразнюють нерви так дуже, що чоловік мусить сміятися.

В часах кризи.

— Ти останніми часами так страшно багато пєш!

— Так, щоби забути.

— Що хочеш забути?

— Я вже не знаю.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН З КНІСЕЛА И УКРАЇНСЬКИХ ЕМІҐРАНТІВ В АМЕРИЦІ.

Читальня „Просвіти" в Кнісeлі розпочала будову прегарного читальняного дому. З причини кризи не може в певнім часі викінчити цеї будови, а з причини довшого застою в цій будові вищі власти загрозили нам цілковитим замкненням будови цього читальняного дому. Тому, щоби до цього не допустити, просимо ласкаво всіх Братів Галицької України жертвувати на ту ціль добровільні датки, а зібрані гроші по можности, якнайскорше, ще в тім році передати на руки проводу Читальні „Просвіти" в Кнісeлі.

Кнісeло, дня 10. серпня 1932.

Петро Ревуцький, голова; **Іван Баглай,** секретар.

Підписаний Парасці Хандога, що була цього літа в рідному краю, передав уряд читальні „Просвіти" в Кнісeлі, пов. Бібрка, повищу відозву і лист з уповажненням збирати добровільні жертви на докінчення читальняного дому в нашім ріднім селі. Будучи наочним свідком тих злиднів, які доводиться нашим братам переживати під чужою займанщиною, почуваюся до обовязку віднестися цею дорогою з просьбою до наших односельчан, як у Злучених Державах, так і в Канаді поспішити з негайною помічю. Дорогі Браття і Сестри! Жертвуймо всі, хто що може, бо справа пекуча. Власти готові замкнути дальшу будову, як кажеться в повищій відозві. Дотого одна половина будинку остається без даху, так, що осінні дощі можуть знищити те, що збудоване.

Ми, Бейонці, виходці з Кнісeла, вже започаткували збірку з надією, що інші місцевости нам поможуть в тім важнім ділі.

Хто з краянів у стейтах чи в Канаді хотів би занятися збіркою, хай звертається по листи на адресу:

Mrs. Paraska Chandoha,
288 Ave. C, Bayonne, N. J.

До богатого жида зайшов жид-прошак і просить милостині.

— Не можу вам нічого дати, — жалується богач — бо мушу помагати мому бідному братови.

— А ваш брат жалівся передімною, що він голодує, ходить голий, босий, а ви не хочете йому помогти.

— Тож самі бачите, коли я не помагаю рідному братови, якжеж вам можу щось дати?!

УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІО.

Український Хор „Бандурист" при українській православній церкві в Бофало, Н. Й., під управою о. Степана Мусійчука, дасть третій з черги концерт через бофальську радіо-стацію W. E. B. R. (1350 кс.) **в суботу, 24. вересня 1932 від години 9.30 до 10 вечером** (8.30 до 9 Стендард час). В програму входять пісні: „Ой Ти Боже милосердний" — Лисенка; народні пісні „Ой піду я до млина" й „Ой у саду, саду, гармонізація — Теліжинського; „Почаївська Матір Божа" („Ой зійшла зоря") — М. Леонтовича з сольом о. С. Мусійчука і пані М. Шевчук; „Ой нагнувся дуб високий понад став", Стрілецька пісня, з сольом о. С. Мусійчука; церковні антифони в українській мові, укладу Архангельського й „Аллилуя"; „Вилітали орли"; „Ой, хто пє" з „Вечерниць Ніщинського, дует сопрана, пані Мирославы Мусійчукової й альта, панни Вікторії Линської; „В гаю зеленім враз зі мнов" — О. Нижанковського, і „Час до дому час" — М. Лисенка.

ТРІВОГА.

Тяжко пливуть дні за днями
Нудні, довгі, мов літа,
Рідко мене хто розважить
Та про горе поспита.

А спита, то слів не має:
Краще мене не питай...
Яб розказав, ти висміеш,
Ліпше мене вминай.

Моє горе — це не очі
Сині, карі у дівчат;
Моє горе в дні і в ночі:
Що в кайданах рідній брат.

Моє горе є і твоїм,
Та ти його хоч забудь,
Забаганкам тільки своїм
Хочеш дати вільну путь.

Моє горе: щоб Вкраїнці
Єднались до боротьби;
Твоє — де подіти гроші
Та й ще трохи „ох, коби!"

Колиж так, то пощож ти звешся
Сином моєї Вкраїни?
І чим же ти причинився
Щоб Вона встала з руїни?

Схаменись, проснися, брате,
І в ряди борців ставай!
Сором, нечесть в ярмі спати,
Коли кличе рідній край.

Ти вслухайсь: — борня без зброї
Йде завзята, ллється кров,
Тож не вагайсь, як для Неї
Прагнеш воскресення знов.

Хай стогони мук-страждання
В твоїм серці заскигляють,
Хай вони завжеєсь ... (?)
Для Неї жить і вмирать.

Митро Пасічник.

— Тето, тето, ходіть влізите скоро в грядку маку!

— А вам що, діти?! Я, стара, щоб малаб влазити в мак?

— Бо горобці дуже надідають мак, а тато все каже до мами, що ви справжній страхопуд!

Нинішне подруже.

— Вже в пошлюбну ніч посварилася я з чоловіком, — каже молода жінка приятельці. — Уяви собі: цілуємося, а він нашепче мені до вуха: „Дороrенька Ірко" — Іркою важиться кликати мене, коли я називаюся Ольга! Я малощо не вирвала йому волосся! Богдане! — кажу до нього — ще одно таке слово, а між нами все скінчене!

— То ти добре йому сказала!

— Де там добре! Коли він називається Михайло, а не Богдан.

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ.

(57)

Минула година, а Болґани не давали про себе знати. Відтак до головного входу до престола підійшов малполюд, висланий Тарзаном як післанець до Болґанів з домаганням піддачі. „Ми ніколи не піддамося", заявили вони. Тарзан обняв рукою льва. З надвору він почув шум. Що там робиться? Тарзан і Ля ждали нетерпеливо на допомогу чорних.

„Вони плянують якийсь чортівський плян", сказав подражнений старець. „Жде чогось несподіваного". „Успокійся", сказав Тарзан спокійно, „памятай, що вони не надлюди, а тільки звірі". Старий відповів: „Вони можуть бути тільки звірі, але вони мають голову людей. Я жив між ними довго. Вони хитрі й жорстокі, як чорти". Настала довга мовчанка, яка непокоїла Гоманґанів.

Мовчанка зі сторони Болґанів непокоїла їх більше, ніж би непокоїв справжний напад. Найбільше денервувало це Ла. Занепокоєна вона підійшла невважно до тої кімнати, звідки могла бачити терасу й городи. Перед собою вона бачила масу горилів. Вернувшись до другої кімнати, вона відсунула заслону і тут побачила сторожу Болґанів. Стояли непорушно, не пробуючи її сходити або вдарити. Видно, що Тарзана оточили вороги з усіх боків.

Тарзан теж бачив, як Болґани відтяли йому всяку можливість утечі. „Скоро вони нападуть", завважав старий. „Наш кінець уже недалеко". „Може це правда", каже Тарзан, „але заки це станеться, ми з ними ще добре поборемося". Нагло Ла глянула на повалу. Там підняло вгору заслону, а за кождої виглянули лиця горилів. Вони стали кидати зґори в престольну кімнату горючі пуки лахміття, наповнені нафтою.